

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2566

แนวทางการสร้างเสริมเด็กสองภาษา (ไทย – อังกฤษ)

The Guidelines on Fostering Thai-English Bilingual Children

กิตติมา สิงห์สนธิ์

Kittima Singson

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

Faculty of Education, Lampang Rajabhat University

Email: kittimasingson@g.lpru.ac.th

Received: Aug 30, 2022

Revised: May 07, 2023

Accepted: Nov 23, 2022

บทคัดย่อ

ยิ่งเด็กเรียนรู้ภาษาที่สองเร็วเท่าไร ยิ่งดีมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยความมุ่งมั่นตั้งใจของพ่อแม่ที่ต้องการสร้างเสริมลูกให้เป็นเด็กสองภาษา ในคำจำกัดความนี้ ภาษาที่กล่าวถึงคือ ภาษาอังกฤษที่เป็นภาษาสากล ตามหลักการแล้ว มีนักทฤษฎีและนักภาษาศาสตร์หลายท่าน กล่าวเป็นเสียงเดียวกันว่า ในช่วงวัยเด็กเป็นเวลาแห่งการเรียนรู้ภาษาได้ดีที่สุด ผู้เขียนจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอทางเลือกและวิธีการสอนเด็กสองภาษา สำหรับพ่อแม่ และสำหรับครูผู้สอนในโรงเรียนที่ช่วยสร้างเสริมให้เด็กเรียนรู้ภาษาที่สองอย่างมีประสิทธิภาพควบคู่กับภาษาแม่ สำหรับในครอบครัว พ่อแม่จำเป็นต้องเตรียมความพร้อม และฝึกฝนการใช้ภาษาที่สองของตนเอง เพื่อเป็นต้นแบบที่ดีให้ลูก พ่อแม่สามารถเลือกการสอนที่เหมาะสมต่อบริบทของครอบครัว ประกอบด้วย 5 ทางเลือก ได้แก่ 1) หนึ่งคนหนึ่งภาษา 2) การเลือกเวลาตามสะดวก 3) หนึ่งภาษาในบ้าน หนึ่งภาษาในสังคม 4) การใช้ภาษาที่หลากหลายหลายในบ้าน และ 5) การส่งเสริมการเรียนรู้โดยเจ้าของภาษา อีกทั้งการส่งเสริมเด็กในโรงเรียนนั้น ครูผู้สอนเป็นอีกหนึ่งกำลังสำคัญในการสร้างเสริมเด็ก

สองภาษา โดยเริ่มได้ตั้งแต่ระดับปฐมวัย ครูผู้สอนต้องเลือกวิธีการสอนภาษาให้เหมาะสมต่อบริบทของเด็กไทยในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นทักษะด้านการสื่อสารเป็นสำคัญ เน้นการฟัง และการพูดในชีวิตประจำวัน ควบคู่กับการส่งเสริมด้านการอ่านและการเขียนตามลำดับ อีกทั้งควรเน้นการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนแบบเชิงรุก ซึ่งบทบาทของครูผู้สอนจะน้อยลง แต่กลายเป็นผู้วางแผน ผู้อำนวยความสะดวก และเป็นที่ปรึกษา เพื่อคอยกระตุ้น และส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเอง ฉะนั้นถึงเวลาแล้ว ทั้งพ่อแม่ และครูผู้สอน ต้องตระหนักถึงความสำคัญ และวางแผนการเรียนรู้ภาษาที่สองของเด็กโดยเร็ว

คำสำคัญ: เด็กสองภาษา การสอนภาษา การเรียนรู้ภาษา

Abstract

The better younger children learn English, the more proficient they can be, whenever they have parents who are determined to succeed with their bilingual (English-Thai) children. Many theorists and linguists emphasize the importance of starting language learning at a young age. The author aims to present the Guidelines on Fostering Thai-English Bilingual Children by Parents and Teachers. Therefore, the parents need to select the correct teaching methodology that is appropriate for their children's circumstances and have a good road map for their bilingual education. There are five teaching methodologies for parents: 1) One Parent, One Language (OPOL) 2) Tailor-made 3) Minority Language at Home (MLAH) 4) Mixed Language Policy (MLP) and 5) Immersion Program or Personal Tutor. Additionally, the school teachers can get a chance to succeed with their bilingual (English-Thai) children when they are in preschool. The school teachers

must select the teaching methods that are appropriate for the children in the 21st century in Thailand. The teaching methods of school teachers should emphasize communication, everyday listening, speaking, reading, and writing in sequence. Furthermore, it should highlight learning management and classroom management. The role of teachers is less than that of planners, facilitators, and consultants to motivate and support the children's self-learning. As mentioned above, the focus of the second language learning of earlier childhood is that parents and teachers need to make the best plan for fostering Thai-English bilingual children.

Keywords: Bilingual children, Language teaching, Language learning

1. บทนำ

หลีกเลี่ยงไม่ได้หากจะกล่าวว่า การเรียนรู้มากกว่าหนึ่งภาษาย่อมได้เปรียบ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษที่เป็นภาษาสากล หลายประเทศทั่วโลกใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารด้านการทำงาน การศึกษา ธุรกิจ การค้า การขนส่ง การต่างประเทศ และอื่น ๆ แต่สำหรับคนไทยมีปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยเฉพาะตั้งแต่วัยเด็ก ได้เรียนภาษาอังกฤษไว้ใช้เพื่อแค่สอบผ่าน จึงไม่พบโอกาสในการเรียนรู้เพื่อใช้สื่อสารในชีวิตจริง เปรียบเสมือนคน เรียนท้ออาหาร เรียนรู้ไปตามสูตร แต่ไม่ใช่ว่าจะทำให้ใคร่ทุกคน การเรียนรู้ภาษาก็เช่นกัน ไม่ใช่เรียนเพื่อได้ความรู้เพียงอย่างเดียว แต่ต้องเรียนเพื่อมีโอกาสนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน และในอนาคตอาชีพการงาน อีกทั้งประเทศไทยมีชาวต่างชาติจำนวนมาก เข้ามาท่องเที่ยวและบางส่วนมาอยู่อาศัย ถึงแม้ว่าประเทศไทยนั้นใช้ภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ ยังคงมีความจำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษเป็นเสมือนเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร ปกติแล้วภาษาอังกฤษอยู่

รอบตัวเราในชีวิตประจำวัน บางครั้งเราอาจใช้เองโดยไม่รู้ตัว เพราะมีการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ ดังนั้น การเรียนรู้ภาษาอังกฤษจากที่บ้านและจากโรงเรียนยิ่งต้องสนับสนุนการเรียนภาษาอังกฤษที่เน้นด้านการสื่อสาร สนับสนุนให้เด็กได้เรียนและนำไปใช้ได้จริง หากสังเกตจากผลการจัดอันดับคะแนนความสามารถด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษ EF English Proficiency Index ในปี ค.ศ. 2021 พบว่าประเทศไทยอยู่อันดับที่ 100 จาก 112 ประเทศ ซึ่งประเทศไทยจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษระดับต่ำมาก รวมแล้ว 9 ครั้ง ตลอด 11 ปีที่ผ่านมา อีกทั้งบางประเทศเพื่อนบ้านมีผลคะแนนนำประเทศไทยอย่างประเทศกัมพูชา อยู่อันดับที่ 97 ประเทศพม่า อยู่อันดับที่ 93 ประเทศอินโดนีเซีย อยู่อันดับที่ 80 และประเทศเวียดนาม อยู่อันดับที่ 66 (Education First, 2022) จากผลคะแนนดังกล่าวเป็นหลักฐานทางสากลอย่างชัดเจน ที่พบว่าคนไทยยังคงมีความสามารถทางด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษน้อย นอกจากนี้ ผลการสำรวจของสถาบันภาษา British Council พบว่า คนไทยมีปัญหาด้านทักษะภาษาอังกฤษ 4 ประการคือ (1) ค่าเฉลี่ยความสามารถภาษาอังกฤษระดับชั้นประถมศึกษา-มัธยมศึกษามากกว่า 75% อยู่ในระดับ A2(CEFR) หรือต่ำกว่าขั้นพื้นฐาน (2) ปัญหาความไม่เท่าเทียมในประเทศไทย (3) การเรียนภาษาอังกฤษเน้นเรียนแต่ตามหลักไวยากรณ์ แปลตรงตัว และท่องจำอย่างเดียว ไม่ได้เน้นด้านการสื่อสารในชีวิตจริง และ (4) การวัดและประเมินผลเน้นแต่หลักไวยากรณ์ ทำให้เด็กไทยใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารไม่เป็น ซึ่งสอดคล้องกับผู้อำนวยการสถาบันภาษา British Council กล่าวว่า ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเป็นหนึ่งใน Soft Skills ที่สำคัญที่สุดของเยาวชนอาเซียน (Techsauce, 2022) ซึ่ง Soft Skills เป็นทักษะเสริมการทำงานที่ทุกคนต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นในตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะผู้เรียนที่ต้องได้รับการพัฒนาตั้งแต่วัยเด็ก (Wongyai & Patphol, 2019, p.6)

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว พ่อแม่ และครูผู้สอน ต้องตระหนักและช่วยกันเปิดโอกาสการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเน้นการสื่อสารควบคู่กับภาษาไทยที่เป็นภาษาแม่ของเด็กนำมาสู่วิธีการสอนเด็กให้เป็นเด็กสองภาษา ดังเช่นที่

Pokaisawan, Kuea-sanoh & Sutthiphong (2018, p.1402) ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาศาสตร์กล่าวว่า การเรียนรู้ภาษาอังกฤษในวัยเด็กพร้อมกับภาษาแม่ ทำให้เด็กเรียนรู้และสื่อสารได้รวดเร็ว ต่างจากวัยรุ่นและผู้ใหญ่ที่เรียนรู้ภาษาได้ช้าลง ปัจจุบันนี้คือยุคไร้พรมแดน ผู้ใหญ่ควรตระหนักว่า เด็กๆกำลังเติบโตในยุคที่มีวิธีการติดต่อสื่อสารได้ทั่วโลกอย่างสะดวกและรวดเร็ว จำเป็นต้องเรียนรู้รอบด้านเข้าใจวัฒนธรรมที่หลากหลายของกลุ่มคน โดยอาศัยภาษาอังกฤษที่เป็นภาษากลางในการติดต่อกับกลุ่มคนหลากหลายวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อโอกาสทางการศึกษาต่อ และการทำงาน (Sukhaphan. P, 2018, pp.90-91)

2. วัตถุประสงค์

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอทางเลือกการสอนสำหรับพ่อแม่ เพื่อสร้างเสริมเด็กในฐานะลูก และวิธีการสอนสำหรับครูผู้สอน เพื่อสร้างเสริมเด็กในฐานะผู้เรียน ให้เป็นเด็กสองภาษา

3. ความหมายและความสำคัญของการเรียนรู้สองภาษา

นักภาษาศาสตร์หลายคนได้ให้ความหมายของการพูดได้สองภาษา (Bilingualism) อย่างเช่น Nemes & Moraru (2013) กล่าวว่า การพูดได้สองภาษาหมายถึงเด็กสองภาษา (Bilingual Children) แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกคือเด็กที่ได้รับการฝึกฝนให้พูดได้ทั้งสองภาษาตั้งแต่เล็ก และอีกกลุ่มคือ เด็กที่เริ่มพูดภาษาอื่นที่ไม่ใช่ภาษาถิ่นฐานของตนได้ นอกจากนี้ Bloomfield (as cited in Forslund, 2009, pp.6–10) ให้คำจำกัดความ การพูดได้สองภาษาว่า เป็นความสามารถในการพูดภาษาเป้าหมายได้อย่างคล่องแคล่วเหมือนภาษาแม่ อีกทั้ง Haugen กล่าวยืนยันว่า การพูดได้สองภาษา ต่อเมื่อบุคคลหนึ่งสามารถพูดสื่อสารได้อย่างมีความหมายที่สมบูรณ์แบบ นั้นแสดงว่า บุคคลนั้นเป็นคนทั้งพูดได้สองภาษาจริง ต่างจาก Byram & Brumfit (as cited in Forslund, 2009, pp.6–10) ให้ความหมายว่า การพูดได้สองภาษา คือ การใช้ทั้งสองภาษาแบบกึ่งทางการ

หมายถึงความสามารถในการใช้ทั้งสองภาษาได้ไม่สมบูรณ์แบบ ใช้ไม่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์และมีคำศัพท์ไม่มากพอในการใช้ทั้งสองภาษา นอกจากนี้ Skutnabb-Kangas (as cited in Forslund, 2009, pp.6–10) ให้รายละเอียดไว้ว่า การเป็นเด็กสองภาษานั้น ต้องประกอบด้วย 4 ประการ (1) ถิ่นฐาน เด็กต้องรับรู้และเรียนรู้ทั้งภาษาแม่และภาษาเป้าหมายจากครอบครัวและสังคมของตนเองมาแต่แรกเริ่ม (2) ความสามารถ เด็กต้องสามารถสื่อสารทั้งสองภาษาได้อย่างคล่องแคล่ว (3) หน้าที่ เด็กสามารถสื่อสารทั้งสองภาษาได้ในทุกสถานการณ์ในสังคมที่อาจแตกต่างจากที่บ้าน เด็กต้องสามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีวัฒนธรรมแปลกใหม่ เนื่องจากการติดต่อสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ภาษาแม่ และ (4) ทักษะ การเป็นที่ยอมรับต่อตนเองและสังคมว่าเป็นคน 2 วัฒนธรรม จากคำจำกัดความข้างต้นอาจให้ความหมายของเด็กสองภาษาคือ เด็กที่สามารถใช้ภาษาแม่สลับกับภาษาที่สองอย่างคล่องแคล่วในแบบที่สมบูรณ์และไม่สมบูรณ์ แต่มีความชัดเจนในด้านการสื่อสารอย่างเป็นธรรมชาติ ขึ้นอยู่กับ ทักษะ ศักยภาพ และหน้าที่ทางสังคมและวัฒนธรรม ของบุคคล ๆ นั้น

จากอดีตจนปัจจุบัน โอกาสการได้งานที่ดีมีคุณภาพ ส่วนหนึ่งมีผลมาจากการสื่อสารได้มากกว่าหนึ่งภาษา หลายองค์กรและบริษัทต้องการลูกจ้างมีศักยภาพในการพูดภาษาได้หลากหลาย โดยเฉพาะภาษาอังกฤษที่เป็นภาษาสากล ดังที่ (Pransiska, 2017, pp.390–393) กล่าวว่า การรู้มากกว่าหนึ่งภาษา มีโอกาสแข่งขันในตลาดแรงงานโลก มีโอกาสเลือกสถานที่ทำงาน และหลายบริษัทมีความต้องการลูกจ้างที่สามารถสื่อสารได้หลายภาษา อีกทั้งมีทางเลือกเข้าเรียนในสถาบันการศึกษาที่ดีโดยได้รับการคัดเลือกจากผลคะแนนภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ การที่เด็กอยู่ในสภาพแวดล้อมทั้งสองภาษามาโดยตลอด จะรับรู้ภาษาอื่น ๆ ได้ดีกว่าเด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมภาษาเดียว เพราะกลไกทางสมองมีความยืดหยุ่นสามารถประมวลผลชั่วคราวในการแยกแยะสลับข้อมูลสองภาษาและสองวัฒนธรรม เด็กสองภาษาพร้อมเรียนรู้วัฒนธรรมใหม่ ๆ ผ่านการใช้ภาษา หาเพื่อนได้ง่าย มีความมั่นใจและเคารพในความแตกต่างของกลุ่มคนที่มีวัฒนธรรม

หลากหลาย ฉะนั้นสรุปได้ว่า การเป็นเด็กสองภาษาโดยเฉพาะการใช้ภาษาที่สองเป็นภาษาอังกฤษ ถือว่าได้เปรียบ เนื่องจากมีโอกาสทางการศึกษาต่อ และทางอาชีพการงานมากกว่าการสื่อสารเพียงแค่ภาษาเดียว

4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างเสริมเด็กสองภาษา

การสร้างเสริมเด็กสองภาษาเกี่ยวข้องกับแนวคิดการพัฒนาของมนุษย์ตามกระบวนการรับรู้ภาษาที่สอง (Ritchie & Bhatia, 1996, p. 572) ซึ่งจากแนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาที่สอง ของ Krashen ประกอบด้วย 5 สมมติฐานที่สำคัญ ดังนี้ สมมติฐานที่ 1 The Acquisition-Learning Hypothesis เป็นสมมติฐานการเรียนรู้และการเรียนรู้ภาษาที่สอง แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนรับรู้และส่วนเรียนรู้ ส่วนรับรู้จะรับรู้ภาษาเป้าหมายอย่างภาษาแม่ จากการฟังก่อนและเรียนรู้กฎเกณฑ์ไวยากรณ์อย่างไม่รู้ตัว และส่วนเรียนรู้ เด็กเรียนรู้ด้านไวยากรณ์อย่างรู้ตัว ส่วนใหญ่ได้จากการเรียนที่โรงเรียน เด็กสามารถตรวจสอบแก้ไขความถูกต้องของภาษาที่รับรู้ ปกติเด็กรับรู้ภาษาได้ดี เพียงแค่ออยู่ในวัยเด็กเท่านั้น เพราะเป็นเวลาทองที่เด็กสามารถเรียนรู้ได้เร็วและมีประสิทธิภาพสูงสุด สมองเด็กพร้อมเรียนรู้ จดจำภาษาได้ดีที่สุดผ่านการฟังอันดับแรก ดังเช่นที่ Heinlein & Williams (2013, pp.4-5) กล่าวว่า เด็กต้องได้รับรู้หน่วยคำ ได้ฟังเสียงต่าง ๆ จากการพูดของผู้ใหญ่ทุกวัน ยิ่งได้ยินมากเท่าไรยิ่งดี สมองเด็กจะจัดเก็บข้อมูลเป็นคลังคำศัพท์ และเรียนรู้ต่อได้ที่โรงเรียน สมมติฐานที่ 2 The Natural Order Hypothesis คือการคาดเดาลำดับการเรียนรู้ภาษาว่า มีบางสิ่งเกิดก่อนอีกสิ่งหนึ่ง และมีสิ่งสุดท้ายตามมา การรับรู้ภาษาที่สองจะไม่ได้คัดลอกหรือถ่ายโอนจากภาษาแม่ แต่เป็นการสร้างกฎเกณฑ์ใหม่จากภายในจิตใจที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ สมมติฐานที่ 3 The Monitor Hypothesis สมมติฐานนี้เป็นการตรวจสอบ ควบคุมและแก้ไขภาษา (Monitor) จากสิ่งที่พูดออกมา ไม่ว่าจะก่อนหรือหลัง ความรู้จากการเรียนรู้เป็นตัวตรวจสอบ ควบคุมและแก้ไขภาษาจากการรับรู้ แต่ไม่ใช่ทุกคนที่จะแก้ไข ขึ้นอยู่กับความรู้สึกส่วนบุคคลว่าอยากแก้ไขหรือไม่

โดยมีบุคคล 3 กลุ่มในเรื่องการตรวจสอบควบคุมและแก้ไข กลุ่มแรกคือ กลุ่มที่ไม่แก้ไขภาษา คือ การใช้ภาษาได้คล่องแคล่วอย่างภาษาแม่ และจะเกิดการพัฒนาความถูกต้องด้านการอ่านและการเขียนได้ช้ากว่ากลุ่มอื่น ๆ กลุ่มที่สองคือ กลุ่มแก้ไขภาษาได้พอเหมาะ กลุ่มนี้ใช้ความหมายในการสื่อสารตามสถานการณ์ และใช้กฎเกณฑ์ไวยากรณ์ในการแก้ไขภาษาที่ถูกต้อง และกลุ่มที่สามคือ กลุ่มที่แก้ไขภาษาตลอด กลุ่มนี้มีความกังวลเรื่องกฎเกณฑ์ไวยากรณ์อย่างมาก และพยายามแก้ไขภาษาตามหลักไวยากรณ์ที่ถูกต้องตลอดเวลา ทำให้พูดสื่อสารไม่คล่อง สมมติฐานที่ 4 The Input Hypothesis คือการที่ผู้เรียนสามารถพัฒนาภาษาต่อจากฐานความรู้เดิมที่มีอยู่ ($i+1$) โดยผ่านการจัดสภาพแวดล้อมและมีสื่อการเรียนรู้ต่างๆที่น่าสนใจ ทำให้ได้รู้สึกสนุก เช่น หนังสือ เพลง การแสดงท่าทาง บัตรคำ การเล่นเกม และสื่อทางเทคโนโลยี เป็นต้น ที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนต่อไป และสมมติฐานที่ 5 The Affective Filter Hypothesis เป็นสมมติฐานแรงต้านทางความรู้สึก ที่เชื่อว่าเจตคติของผู้เรียนสำคัญ การรับรู้ภาษาอาจไม่มีประสิทธิภาพ เช่น หากครูสั่งให้ฝึกทำแบบฝึกหัดที่ยากเกินไป ผู้เรียนยังไม่เก่งพอเรื่องนั้นๆ เด็กอาจรู้สึกเครียด ท้อแท้ และขาดความมั่นใจในตนเอง โดยพ่อแม่ หรือครูผู้สอนต้องจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ให้เด็กแบบผ่อนคลาย ไม่ตึงเครียด หากผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนภาษาที่ดีแล้ว จึงจะสร้างเสริมการเรียนรู้ภาษาที่สองได้ดี (Lai & Wei, 2019, pp.1459-1464) สรุปแล้วแนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาที่สองในช่วงวัยเด็กนั้นดีที่สุด ขึ้นอยู่กับการรับรู้ ความสามารถ และพัฒนาการของเด็กแต่ละบุคคลที่อาจต้องแก้ไขภาษาหรือไม่ต้องแก้ไขภาษาในสมมติฐานการตรวจสอบควบคุมและแก้ไขภาษาตามทฤษฎีข้างต้น ประกอบกับสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยและแรงสนับสนุนจากพ่อแม่ และครูผู้สอน

4.1 การเรียนรู้ภาษาในวัยเด็ก

สังเกตได้ว่าในวัยเด็กแรกขวบ ยังพูดไม่ชัด และพูดมาก เมื่อผู้ใหญ่ฟังแล้วจับใจความได้ยาก เพราะฟังไม่ค่อยรู้เรื่อง แต่เด็กเข้าใจสิ่งที่ผู้ใหญ่สื่อสารได้

มากกว่าที่พ่อแม่คิด เพียงแค่เด็กยังไม่สามารถสื่อสารได้ดี เขาจึงพยายามแสดงออกให้เราเห็นจากภาษากายและการแสดงอารมณ์ผ่านสีหน้าและแววตา

ในช่วงอายุสองปีแรก เด็กจะจับคำศัพท์ที่ได้ยินจากผู้ใหญ่คุยกันในเรื่องทั่ว ๆ ไป เป็นเรื่องในชีวิตประจำวันที่เด็กคุ้นเคยมากกว่าเรื่องด้านวิชาการ และเข้าใจคำศัพท์อย่างง่ายที่เป็นรูปธรรมได้ดีกว่านามธรรม เช่น mango meatball cocoa bee เป็นต้น ดังที่เนตรปรียา ชุมไชโย (Choomchaiyoo, 2012, pp.96-98) เคยกล่าวไว้ว่ามนุษย์เริ่มเรียนภาษาได้ดีในช่วงอายุ 2 – 7 ปี หลังจากนั้นสมองมีพัฒนาการด้านภาษาต่อได้ แต่จะมีประสิทธิภาพดีน้อยกว่า โดยเฉพาะด้านการออกเสียง เพราะหากยังเป็นเด็กเล็ก ลิ้นยังอ่อน เลียนแบบการออกเสียงดีกว่าเด็กโต อย่างไรก็ตามหลายครอบครัวยังคงไม่กล้าสื่อสารกับลูกเพราะกลัวเรื่องสำเนียงที่ไม่เหมือนเจ้าของภาษา แต่ปัจจุบันนี้ความแตกต่างของสำเนียงทั่วโลกนั้นเป็นที่ยอมรับแล้ว เพราะมุ่งเน้นความเข้าใจในการสื่อสารเป็นสำคัญกว่า (Wright, 2017)

นอกจากนี้ในการเรียนรู้คำศัพท์ของเด็ก นวัตกรรมใจที่เด็กสามารถเรียนรู้คำศัพท์ได้โดยเฉลี่ยประมาณวันละ 4 คำในช่วงอายุหกปีแรก (Anglin, 1993 in Saxton, 2017, pp.160-161) ซึ่งโดยเฉลี่ยตามข้อมูลการพัฒนาด้านคลังคำศัพท์ของเด็กในหนังสือของ Ritchie & Bhatia (1996, p. 454) ตลอดการเรียนรู้ภาษาอย่างเต็มที่ของเด็กเมื่ออายุ 6 ปี เด็กสามารถพูดได้มากถึง 2,600 คำ และเข้าใจสิ่งที่ได้ยินประมาณ 20,000 – 20,400 คำ

4.2 ทางเลือกการสอนลูกให้เป็นเด็กสองภาษา

ทางเลือกที่ 1 คือ หนึ่งคนหนึ่งภาษา One Parent One Language (OPOL)

ทางเลือกนี้ พ่อ แม่ หรือพี่เลี้ยงเด็ก คนใดคนหนึ่งต้องพูดภาษาอังกฤษกับเด็กตลอดเวลา เสมือนเป็นความรับผิดชอบของผู้ปกครองคนหนึ่งที่ต้องใช้ภาษาอังกฤษกับเด็ก หากเลือกใช้วิธีนี้ ต้องมั่นใจว่าสามารถใช้ภาษาอังกฤษได้แข็งแรงมากพอที่จะพูดคุยกับลูก

ทางเลือกที่ 2 คือ การเลือกเวลาตามสะดวก Tailor-made

พ่อแม่สามารถเลือกเวลาพูดภาษาอังกฤษกับลูก ตามช่วงเวลาที่เหมาะสม เช่น ระหว่างมื้ออาหาร ช่วงเย็นหลังเลิกเรียน ก่อนนอน หรือเลือกหัวข้อคุยเมื่อพาไปเที่ยวนอกบ้าน เป็นต้น ทางเลือกนี้พ่อแม่สามารถยืดหยุ่นเวลาเองได้ ทางเลือกนี้เหมาะสำหรับพ่อแม่ที่ไม่ค่อยมีเวลากับลูก หรือใช้ภาษาอังกฤษไม่คล่องแคล่วมากพอ ทางเลือกนี้พ่อแม่ยังพอมีเวลาฝึกฝนด้านภาษาอังกฤษให้เก่งก่อนพูดคุยกับลูก แต่มีข้อจำกัดคือ พ่อแม่ต้องหมั่นพูดคุยกับลูกบ่อยครั้งเท่าที่จะเป็นไปได้ และคอยสร้างแรงบันดาลใจให้ลูกอยากพูดได้ต่อยอด

ทางเลือกที่ 3 คือ หนึ่งภาษาในบ้าน หนึ่งภาษาในสังคม Minority Language at Home (MLAH)

ยกตัวอย่างเช่น ในประเทศไทยทั้งพ่อและแม่พูดภาษาอังกฤษกับลูก หรืออาจทุกคนในครอบครัวพูดภาษาอังกฤษเช่นกัน แต่เมื่ออยู่สังคมภายนอกใช้เป็นภาษาไทย ทางเลือกนี้เหมาะสำหรับพ่อแม่ที่พูดภาษาอังกฤษอย่างคล่องแคล่ว (Techapahapong, 2009, pp. 78-82)

ทางเลือกที่ 4 คือ การใช้ภาษาที่หลากหลายในบ้าน Mixed Language Policy (MLP)

ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวผู้อพยพมาจากประเทศอื่น พ่อ แม่ และญาติพี่น้องต่างใช้ภาษาทั้งจากถิ่นฐานเดิมของตน และภาษาราชการที่อาศัยอยู่ปัจจุบัน เด็กสามารถเรียนรู้วัฒนธรรมอย่างหลากหลาย แต่มีข้อจำกัดคือ เด็กอาจพูดช้า และพูดยังไม่ถูกต้อง ผู้ใหญ่ฟังแล้วยังจับใจความไม่ได้ เพราะมีหลายภาษาที่กำลังเรียนรู้ หากต้องการให้เด็กเก่งภาษาอังกฤษ สมาชิกในครอบครัวคนที่ใช้ภาษาอังกฤษต้องพูดกับเด็กบ่อย ๆ มากกว่าคนที่ใช้ภาษาอื่น

ทางเลือกที่ 5 คือ Immersion Program or Personal Tutor

ทางเลือกนี้เป็นทางเลือกเพิ่มเติมที่พ่อแม่มีกำลังส่งลูกเรียนในโปรแกรมที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางการเรียนในทุกรายวิชา ส่วนใหญ่อยู่ในโรงเรียนนานาชาติ หรือจ้างครูผู้สอนที่เป็นเจ้าของภาษาหรือผู้ที่สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้

อย่างคล่องแคล่วและรู้วิธีการสอนเด็กมาสอนแบบตัวต่อตัว (Brisk & Proctor, 2019, pp.2-5)

4.3 แรงบันดาลใจจากพ่อแม่

ความพร้อมของพ่อแม่สำคัญอย่างยิ่ง เสมือนเป็นเสาหลักที่จะปูพื้นฐานให้ลูก ลูกเกิดมาเริ่มส่งเสียงร้อง นั้นเป็นสัญญาณการสื่อสารว่าเขาพร้อมรับมือต่อโลกภายนอกพ่อแม่ เด็กเริ่มเลียนแบบจากการฟัง เขาจะพยายามฟังเสียงและเลียนแบบเสียงต่าง ๆ ทั้งที่ตัวเองยังไม่รู้ว่าเลียนแบบได้ถูกต้องหรือไม่ นอกจากนี้เด็กยังเลียนแบบพฤติกรรมได้ดีจากการมองเห็น พฤติกรรมการเลียนแบบอาจฟังดูซับซ้อน แต่น่าอัศจรรย์ใจ อย่างเช่นที่เด็กทารกสามารถเลียนแบบการเคลื่อนไหวของลิ้นตามผู้ใหญ่ได้ตั้งแต่แรกเกิด (Meltzoff & Moore, 1983, as cited in Saxton, 2017, p.99) ความเป็นธรรมชาติสอนเด็กให้เรียนรู้จากการฟังก่อน ยังไม่ต้องศึกษาไวยากรณ์หรือกฎเกณฑ์อย่างจริงจัง เพียงแต่เด็กต้องการต้นแบบเท่านั้น และเมื่อเวลาผ่านไป เมื่อเด็กพร้อม เขาจะเริ่มพูดจากคำศัพท์ที่คุ้นเคยที่ได้ฟังบ่อยครั้งเป็นคำเดียวก่อน และเพิ่มจำนวนคำมากขึ้น และเริ่มผนวกเป็นประโยค แต่ยังอาจไม่ชัด อาจพูดสลับคำ พ่อแม่ต้องคอยให้กำลังใจเสริมแรงบวกให้เขาฝึกพูดต่อเนื่อง ซึ่งต้องใช้เวลา และขึ้นอยู่กับพัฒนาการตามวัยของเด็ก หากพ่อแม่ไม่เก่งภาษาอังกฤษ แนะนำให้เริ่มฝึกฝนโดยเร็วที่สุด หรืออาจกล่าวได้ว่าเริ่มเรียนไปพร้อมกับลูก ในปัจจุบันมีสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษหลากหลาย ทั้งจากหนังสือ และสื่อออนไลน์

4.4 ตัวอย่างครอบครัวสองภาษา

มีหลายกรณีศึกษาของครอบครัวที่ปรารถนาให้ลูกเป็นเด็กสองภาษา ผู้เขียนหยิบยกมา 4 ครอบครัว รวมทั้งครอบครัวของผู้เขียน ครอบครัวแรกใช้วิธีหนึ่งคนหนึ่งภาษา One Parent One Language (OPOL) คุณพ่อพูดภาษาอังกฤษอย่างเดียวตลอดเวลา ซึ่งคุณพ่อเคยอ่านหนังสือชื่อ “รอให้ถึงอนุบาลก็สายเสียแล้ว” (Ibuka, 2019, pp. 1-3) กล่าวบทหนึ่งว่าวัยที่เหมาะสมที่สุดต่อพัฒนาการด้านภาษา อยู่ในช่วงอายุ 9 เดือน ถึง 3 ปี ส่วนคุณแม่เน้นพูดแต่

ภาษาไทย ทั้งที่ลูกรู้ว่าพ่อพูดภาษาไทยได้ แต่พ่อเลือกที่จะคุยกับลูกเป็นภาษาอังกฤษ ด้วยเหตุนี้ลูกจึงต้องเรียนทั้งสองภาษาเพื่อใช้สื่อสารไปโดยปริยาย โดยคุณพ่อกล่าวว่า การสอนแบบท่องจำแบบตรงตัว และเน้นไวยากรณ์อย่างเดียว ไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษอย่างแท้จริง ต้องหันมาเน้นการสื่อสาร เรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติเหมือนที่เรียนภาษาแม่ (Kamalanavin, 2015, pp. 256-265) ครอบครัวต่อมาคือ ครอบครัวคุณแม่เซอร์รี เจ้าของ Facebook Page ใช้ชื่อว่า “โอมัยลูก” และ “เมนูลูกรัก” เลือกใช้วิธี OPOL เช่นกัน พ่อพูดภาษาอังกฤษ และแม่พูดภาษาไทย คุณแม่เซอร์รีกล่าวว่า ต้องพยายามคุยกับลูกทุกวัน เน้นสื่อสารในชีวิตประจำวัน คุณพ่อพูดภาษาอังกฤษกับลูกตลอดเวลา ไม่ได้แปล อีกทั้งคุณแม่เซอร์รีกล่าวว่า พ่อแม่ที่อยากให้ลูกเป็นเด็กสองภาษา ต้องวางแผน ศึกษาหาความรู้ ฝึกฝนด้านภาษาให้แข็งแรงก่อนสอนลูก และอาจหาตัวช่วยเพิ่มคือ เลือกโปรแกรมสองภาษาสอนลูกตามสถาบันภาษาที่มีคุณภาพ หรือให้ลูกเรียนเสริมทางออนไลน์ แต่ที่สำคัญคือ เวลาเรียนต้องไม่นาน ให้ลูกเรียนแล้วเขารู้สึกสนุกและมีความสุขจริง ๆ (Lalimay, 2019) อีกครอบครัวหนึ่งคือ ครอบครัวของคุณแม่ Heather อาศัยอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา ที่เล่าถึงการเลี้ยงลูกให้เป็นเด็กสองภาษาในยูทูป Superholly's Channel ด้วยสภาพแวดล้อม คุณแม่ Heather จำเป็นต้องพูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการทุกวัน แต่ตั้งใจสอนลูกด้วยภาษาสเปนเป็นภาษาที่สอง ทั้งที่แม่ไม่เก่งมาก แต่มีความมุ่งมั่นอยากให้ลูกเป็นเด็กสองภาษา คุณแม่ Heather มักใช้ภาษามือประกอบการสื่อสารอันกับการพูดเสมอ ถือว่าจำเป็นมากในการสื่อสาร ก่อนนอนจะเล่านิทานที่มีคำคล้องจองกันพร้อมในหนังสือนั้นต้องมีรูปภาพสีสันสวยงามประกอบ การอ่านนิทานนี้ช่วยเพิ่มคลังคำศัพท์ใหม่ๆและเรียนรู้วัฒนธรรมต่างชาติไปด้วย นอกจากนี้ต้องมีเทคนิคกระตุ้นให้ลูกอยากพูดภาษาที่สอง เช่น ชื้อสัตว์เลี้ยงที่ลูกชอบมาให้ และบอกเขาว่า มันคิดถึงบ้านของมัน ที่มันเคยอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีแค่คนพูดภาษาสเปน ฉะนั้นหากลูกอยากให้มันรู้สึกอบอุ่น ลูกต้องพูดภาษาสเปนด้วย เป็นต้น (Heather, 2018)

สำหรับประสบการณ์ผู้เขียน ก่อนลูกอายุหนึ่งขวบ ผู้เขียนให้ลูกดูรูปภาพ และแม่ออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษให้ฟัง ตามรูปภาพในหนังสือเกี่ยวกับสัตว์ ผัก ผลไม้ และยานพาหนะ เป็นต้น ทุกคืนแม่อ่านนิทานที่ใช้คำศัพท์และประโยคสั้น ๆ ให้ลูกฟัง พอลูกหนึ่งขวบเต็ม แม่ใช้คำพูดอย่างง่าย และพูดซ้ำกับสิ่งที่เขาได้เห็นได้สัมผัส เช่น เมื่อลูกจะจับหม้อหุงข้าว แม่ก็พูดเสียงเน้นหนักว่า “It’s hot. Don’t touch it!” พร้อมส่ายหน้าและส่ายมือ เป็นสัญญาณว่าจับไม่ได้ ลูกรับรู้ได้ทันทีว่า แม่รู้สึกไม่ต้องการให้เขาเล่นหม้อหุงข้าว พอลูกอายุหนึ่งขวบ แปดเดือน ลูกก็เข้าใจ คำศัพท์และประโยคได้มากขึ้น บางครั้งลูกอาจพูดภาษาอังกฤษและไทยปนกันและสลับกัน เช่น แม่ถามว่า “Are you thirsty?” Water? ลูกตอบว่า “วอเออะ หม้า” เราก็อมยิ้ม และพูดทักไปใหม่ให้ลูกเลยว่า “Water, please?” ลูกก็พูดตามแต่ยังไม่ชัด ซึ่งหากเด็กนึกคำพูดในภาษาที่ได้รับสารมาไม่ออก เขาจะยืมอีกภาษาหนึ่งที่เขารู้มาใช้แทน ถือเป็นเรื่องปกติ เพราะเด็กอยู่ในวัยอยากรู้อยากเห็น และพร้อมกล้าแสดงออกอย่างเต็มที่ (Lanza, 2004, as cited in Corvalán, 2014, pp.65-67)

จากกรณีตัวอย่างหลายครอบครัว ผู้เขียนเสนอการวางแผนของพ่อแม่ที่จำเป็นต่อการสร้างเสริมเด็กสองภาษา โดยมีหลักสำคัญที่พ่อแม่ต้องเตรียมความพร้อม 8 ประการเพื่อเสริมสร้างลูกให้เป็นเด็กสองภาษา ดังนี้

1) พ่อแม่วางแผน ศึกษา และเลือกวิธีการสอนภาษาที่เหมาะสมต่อบริบทของครอบครัว และหมั่นฝึกฝนพัฒนาด้านภาษาอังกฤษของตนเองอย่างสม่ำเสมอ โดยพ่อแม่สร้างแรงจูงใจ ให้ลูกรู้สึกผ่อนคลายกับการเรียนรู้ภาษาอย่างเป็นธรรมชาติ แต่หากพ่อแม่ไม่เก่งภาษาอังกฤษ ผู้เขียนไม่แนะนำวิธี OPOL อาจเลือกวิธี Tailor-made หรือทางเลือก Immersion Program or Personal Tutor แทน

2) พ่อแม่หมั่นฝึกการออกเสียงแบบ Phonics คือการอ่านโยงเสียงเข้ากับตัวอักษร จากหน่วยเสียง และผสมเสียงเพิ่มเป็นคำ และกลุ่มคำ

3) พ่อแม่พูดภาษาอังกฤษ โดยไม่ต้องแปล หากจำเป็นควรใช้การอธิบายแทน ซึ่งช่วยเพิ่มคำศัพท์ใหม่ ๆ ในการสนทนาภาษาอังกฤษกับลูกในทุก ๆ วัน (Sekkhuntod, 2014 p.45)

4) พ่อแม่ต้องอดทน หากลูกพูดผิด ให้พูดซ้ำใหม่ที่ถูกต้องทับคำที่ผิดไม่ตำหนิลูก เพราะอาจทำให้ลูกเสียกำลังใจ สอนลูกแบบส่งเสริมให้กำลังใจเป็นสิ่งสำคัญ

5) พ่อแม่เลือกอ่านหนังสือนิทานให้ลูกฟังบ่อยๆ เลือกนิทานประกอบรูปภาพสวยงาม และเลือกตามระดับความยากของนิทานตามช่วงอายุเด็ก

6) พ่อแม่ชวนลูกท่องคำศัพท์แบบเป็นสำนวน วลี คำศัพท์ที่ใช้ด้วยกัน (Collocation) และท่องคำศัพท์แบบเป็นหมวดหมู่ พร้อมตัวอย่างการใช้ประกอบกับรูปภาพที่มีสีสันสวยงาม อาจใช้การเชื่อมโยงเป็นรูปภาพคำศัพท์ (Vocabulary Mind Map) หรือบทสนทนาอย่างง่าย (Dialog)

7) พ่อแม่เข้าร่วมชุมชนออนไลน์ ไว้แลกเปลี่ยน พูดคุยถึงปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับการสอนลูกให้เป็นเด็กสองภาษา อย่างเช่น การติดต่อผ่านทาง Facebook Group ในเพจ Raising Bilingual Multilingual Children, Nonnative Speakers Raising Bilingual และ Multilingual Children เป็นต้น

8) พ่อแม่ส่งเสริมให้ลูกเรียนรู้ทุกอย่างในชีวิตประจำวัน ทั้งในบ้านและนอกบ้าน โดยพูดทั้งภาษาแม่และภาษาที่สองตามทางเลือกการสอน และโอกาสที่ใช้งาน อย่างเช่น การชวนลูกไปเที่ยวสวนสัตว์ พร้อมพูดคุยกันถึงประเภทสัตว์ต่างๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษในระหว่างการเดินทาง และเชื่อมโยงสิ่งที่เคยสอนลูกที่บ้านจากสื่อการสอนต่าง ๆ เข้าประกอบการเรียนรู้ด้วยกัน อย่างบัตรคำหมวดสัตว์ (Animals Flash Cards)

นอกจากนี้ หากมีโอกาสพาลูกพบปะชาวต่างชาติ หรือครูเจ้าของภาษาให้ลูกลองพูดคุย ก็สามารถเพิ่มความกล้าแสดงออกให้ลูกมากขึ้น

5. แนวคิดและวิธีการสอนสำหรับครูผู้สอน และการจัดบรรยากาศชั้นเรียนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

ปัจจุบันมีแนวคิดและวิธีการสอนที่หลากหลาย ครูผู้สอนจำเป็นต้องคำนึงถึงความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน เพื่อเลือกแนวคิดหรือวิธีการสอนที่เหมาะสมไปปรับในส่วนความยากง่ายทางภาษาให้เข้ากับความสามารถตามวัยของผู้เรียน ในที่นี้ผู้เขียนขอกล่าวถึงแนวคิดการสอนภาษาที่เน้นการสื่อสารเป็นหลัก 7 แนวทาง ดังต่อไปนี้

1) แนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร Communicative Language Teaching (CLT) เป็นแนวคิดการสอนภาษาที่ยอมรับและนิยมใช้ในการเรียนการสอนตั้งแต่ปี ค.ศ. 1980 จนถึงปัจจุบันในช่วงศตวรรษที่ 21 อย่างแพร่หลาย ไม่ใช่เพียงแค่การเรียนรู้ตามความสามารถทางภาษาศาสตร์ แต่จำเป็นต้องเรียนรู้ในบริบททางสังคม ส่วนไวยากรณ์และคำศัพท์ สามารถเรียนรู้ผ่านเนื้อหาที่เน้นการสื่อสารระหว่างคู่สนทนาที่สร้างเสริมการเป็นเด็กสองภาษา (Amo, M. D. B., 2015, p.23) บทบาทหลักของครูผู้สอน เป็นผู้ชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ ผู้อำนวยการความสะดวกในกระบวนการสื่อสารของผู้เรียน เป็นที่ปรึกษา เป็นผู้สังเกต สำรวจ วิเคราะห์ และประเมินผู้เรียน ส่วนในบทบาททรงของครูผู้สอน คือ ผู้กระตุ้น เสริมแรงให้เด็กอยู่ในกระบวนการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง ครูผู้สอนต้องสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการเรียน เช่น สื่อทางการเรียนรู้ภาษาอังกฤษทั้งสื่อแบบประติมากรรมและสื่อทางเทคโนโลยี เพื่อให้เด็กสามารถค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง สำหรับบทบาทผู้เรียน ผู้เรียนเสมือนเป็นผู้เจรจา เป็นผู้ใช้ภาษาด้วยตนเองระหว่างผู้เรียนกับเพื่อนร่วมห้อง เน้นการทำงานแบบคู่และกลุ่ม โดยมีหลักสำคัญคือ การใช้ภาษาแบบลงมือปฏิบัติ และสื่อสารกันตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ได้รับมอบหมาย

ในขั้นตอนการเรียนการสอนเพื่อการสื่อสาร มี 3 ขั้นตอนที่สำคัญ คือ ขั้นนำเสนอ (Presentation) ก่อนอื่นครูผู้สอนชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ ตามด้วยการนำเสนอรูปภาพหรือเล่าเรื่องตามสถานการณ์ที่กำหนด วิธีนี้ครูผู้สอนอาจใช้

ภาษาแม่ได้บ้างหากผู้เรียนไม่เข้าใจ ต่อด้วยขั้นการฝึก (Practice) ผู้เรียนเห็นรูปแบบของภาษา และฝึกพูดออกเสียงซ้ำ ๆ พร้อมตอบคำถามเพื่อตรวจสอบความเข้าใจ และครูผู้สอนให้ข้อมูลย้อนกลับทันที และขั้นสุดท้ายคือ ขั้นใช้ภาษา (Production) เป็นการเชื่อมโยงระหว่างการใช้ภาษาในห้องเรียนกับในชีวิตประจำวัน ผู้เรียนใช้ภาษาได้อย่างอิสระ โดยเน้นกิจกรรมจับคู่หรือแบ่งกลุ่ม ผู้สอนจะประเมินผลผู้เรียนในขั้นนี้ท้ายที่สุด (Sangsin, 2000, pp.76-86)

2) การสอนภาษาตามธรรมชาติ (Natural Approach) เป็นวิธีการสอนที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน คล้ายกับ CLT ที่เน้นการรับรู้จากการฟังก่อนการพูดแบบเดียวกับที่เด็กเรียนรู้ภาษาแม่ โดยเน้นด้านการสอนคำศัพท์ และการนำไปใช้ ดังที่ Wilkins, (1972, as cited in Thornbury, 2002, p.13) กล่าวว่า หากปราศจากความรู้ด้านไวยากรณ์ มนุษย์ยังสื่อสารได้บ้าง แต่หากปราศจากความรู้ด้านคำศัพท์ มนุษย์ไม่สามารถสื่อสารได้เลย

3) แนวทางการสอนตามทฤษฎีพหุปัญญา (Multiple Intelligences) คือการสอนตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน ผ่านการค้นหาข้อมูล แก้ไขปัญหา และคิดค้นสิ่งใหม่

4) การสอนภาษาแบบร่วมมือ Cooperative Language Learning คือวิธีการสอนเน้นผู้เรียนทำกิจกรรมกลุ่มย่อยและเน้นทักษะทางสังคม

5) การสอนภาษาที่เน้นเนื้อหาสาระ (Content-Based Instruction) คือ การสอนภาษาที่ใช้ภาษาอังกฤษในทุกสาระรายวิชา การให้ข้อมูลเนื้อหาในรายวิชานั้นๆเป็นภาษาอังกฤษ

6) การสอนภาษาที่มุ่งเน้นภาระงาน (Task-Based Language Teaching) คือการเรียนรู้ภาษาผ่านการลงมือทำ การสร้างสรรค์ผลงาน ที่เด็กสามารถใช้ภาษาเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Ritchie & Bhatia, (1996, p.454) ว่าการเรียนรู้ภาษาได้นั้นต้องผ่านการเรียนรู้กิจกรรมที่สามารถทำได้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน คือ วิธีการสอนภาษาที่มุ่งเน้นภาระงาน การสอนภาษาที่เน้นเนื้อหาสาระ การส่งเสริมเด็กสองภาษา และการเรียนทุกสาระวิชาเป็น

ภาษาอังกฤษ (Immersion Program) ซึ่งมุ่งเน้นการใช้ภาษาอังกฤษโดยตรงและการใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่เด็กจำเป็นต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมที่เอื้ออำนวย

7) แนวคิดการสอนที่เน้นคำศัพท์ The Lexical Approach คิดค้นโดย Michael Lewis (1993 as cited in Thornbury, S., 2002, pp.112-115) ตั้งแต่ช่วงต้นทศวรรษ 1990 เป็นแนวคิดความเข้าใจการใช้ภาษาที่เน้นคำศัพท์แบบเป็นวลี กลุ่มคำ ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ไวยากรณ์อย่างไม่ต้องจำจากกลุ่มคำศัพท์ตามแบบการเรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติ ที่ช่วยสร้างเสริมการเป็นเด็กสองภาษา

จากแนวคิดและทฤษฎีการสอนที่กล่าวข้างต้น เป็นการสอนที่มุ่งเน้นทักษะสื่อสาร การฟังและการพูดเป็นหลัก ส่วนการสอนไวยากรณ์ การอ่าน และการเขียนตามภายหลัง ฉะนั้นการเรียนรู้ของเด็กสองภาษาต้องดำเนินไปอย่างเป็นธรรมชาติมากที่สุด ด้วยการวางแผนที่ดีของครูผู้สอน

6. สื่อการสอนทางเทคโนโลยีที่น่าสนใจเพื่อเสริมสร้างเด็กสองภาษา

ในยุคโลกาภิวัตน์ การติดต่อสื่อสารสะดวกและรวดเร็ว เป็นสังคมไร้พรมแดน ทุกคนสามารถติดต่อกันผ่านทางเทคโนโลยี ฉะนั้นครูผู้สอนต้องเลือกใช้สื่อทางเทคโนโลยีที่เหมาะสมตามวัยเด็ก อย่างเช่น ชุดเพลงภาษาอังกฤษของ Cocomelon, Little Treehouse, MinMon, Moonbug Kids และ Yoo Yoo kids - Cartoons & Nursery Rhymes ที่เหมาะสมสำหรับช่วงชั้นปฐมวัย และชุดการ์ตูนที่ครูผู้สอนใช้เป็นสื่อในการสอนสำหรับเด็กเล็ก เช่น (1) Caillou เป็นแนวการ์ตูนครอบครัว เด็กสามารถเรียนรู้คำศัพท์และประโยคที่ใช้สื่อสารอย่างง่าย เพราะเป็นแนวพฤติกรรมการใช้ชีวิตประจำวัน (2) Wonder Pets ตัวละครเป็นสัตว์พูดได้ผสมการร้องเพลง คล้ายกับละครเพลง ฟังง่าย ไม่ซับซ้อน พร้อมมีคติสอนใจ (3) Kipper ตัวละครหลักคือสุนัข 2 ตัว พร้อมตัวละครประกอบเป็นสัตว์หลากหลายชนิด ภาพการ์ตูนน่ารัก ฟังไม่ยาก (4) Little Fox เป็นนิทานการ์ตูนเนื้อเรื่องมีทั้งแบบง่ายและยาก แล้วแต่ครูผู้สอนจะเลือกให้เหมาะสมต่อช่วงอายุ

ของเด็ก รับชมได้ทั้งทั้งเด็กเล็กและเด็กโต (5) Shawn the train เป็นการตูนสอนภาษาอังกฤษแบบยาวๆเป็นชั่วโมง อาจแบ่งเวลาดูให้เหมาะสม เนื้อเรื่องฟังง่าย และภาพการ์ตูนสีสันสวยงาม และ (6) Peppa Pig เป็นชุดการ์ตูนสัตว์ต่างๆ เน้นตัวละครครอบครัวหมู 4 ตัว เป็นหลักในการดำเนินเนื้อเรื่อง ภาษาที่ใช้เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน และน่าสนุกสำหรับเด็ก อีกทั้งเว็บไซต์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของครูผู้สอน และเด็กไปพร้อมๆกัน เช่น www.kizphonics.com และ www.starfall.com เป็นเว็บไซต์สอนการออกเสียงภาษาอังกฤษที่ฝึกฝนได้ทุกวัย ส่วนเว็บไซต์รวบรวมนิทาน สื่อการเรียนการสอนเสริมทักษะ การ์ตูน หนังสือ และเกม เช่น www.tottybook.com และ www.nick.com เป็นต้น

7. สรุป

ผู้เขียนนำเสนอกระบวนการสร้างเสริมเด็กสองภาษาสำหรับพ่อแม่ และครูผู้สอน เพื่อเตรียมการวางแผน ดังรูปภาพต่อไปนี้

Figure 1 The Model of Fostering Thai-English Bilingual Children for Parents

จากรูปภาพที่ 1 อธิบายได้ว่า การวางแผนที่ดีของพ่อแม่ดำเนินการได้ตาม 8 ขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาคำศัพท์และประโยคภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน จากวรรณกรรมต่างๆ และทางออนไลน์ โดยพ่อแม่ศึกษาการฟังและการพูดออกเสียง คำศัพท์และประโยคเป็นภาษาอังกฤษอย่างถูกต้อง เริ่มจากคำศัพท์รอบตัวในบ้าน และการใช้ประโยคทั่วไป

2) ใช้ทางเลือกการสอนที่พ่อแม่สะดวกและเหมาะสมต่อบริบทครอบครัว โดยไม่กดดันตัวเองและลูก

3) พูดกับลูกทุกวัน เริ่มต้นใช้คำศัพท์และประโยคภาษาอังกฤษอย่างง่าย ไม่ซับซ้อน

4) อ่านหนังสือนิทานสองภาษาที่มีรูปภาพประกอบ พร้อมสื่อการเรียนรู้ที่กระตุ้นความสนใจ เช่น บัตรคำ กระดานเพลง ภาพมีเสียง เกมทายคำ เป็นต้น

5) ชวนคุยนอกบ้าน พ่อแม่ควรหาโอกาสพาลูกเที่ยวนอกสถานที่ และชวนคุยเป็นภาษาอังกฤษระหว่างการเดินทาง

6) สร้างแรงจูงใจ พ่อแม่อาจให้รางวัลบางครั้งหากลูกพูดคุยภาษาอังกฤษได้เก่งมากขึ้น เมื่อลูกพูดถูก ให้กล่าวชื่นชม แต่หากลูกพูดผิด พ่อแม่ต้องไม่ตำหนิหรือโมโห แต่ต้องให้กำลังใจแทน และแก้ไขคำใหม่ทันทีด้วยการพูดทวนสิ่งที่ถูกต้องใหม่

7) พูดคุยกับเจ้าของภาษา พ่อแม่หาโอกาสพาลูกพูดคุยกับเจ้าของภาษา และชาวต่างชาติ เพื่อเพิ่มความกล้าแสดงออก อีกทั้งเป็นการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมที่หลากหลาย

8) เข้าร่วมสังคม แลกเปลี่ยนมุมมอง พ่อแม่สามารถเข้าร่วมสังคมออนไลน์เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในหัวข้อการเลี้ยงดูลูกให้เป็นเด็กสองภาษา และมีส่วนร่วมเข้าถึงกิจกรรมการเรียนการสอนที่โรงเรียน โดยการพูดคุยกับครูผู้สอน และเข้าสังเกตการณ์ตามโอกาสที่โรงเรียนนัดหมาย เพื่อช่วยกันสร้างเสริมเด็กสองภาษา

Figure 2 The Model of Fostering Thai-English Bilingual Children for Teachers

จากรูปภาพที่ 2 อธิบายได้ว่า การวางแผนที่ดีของครูผู้สอนดำเนินการได้ตาม 6 ขั้นตอน ดังนี้

1) รู้และเข้าใจบริบทผู้เรียน ครูผู้สอนต้องรู้ว่ากลุ่มเป้าหมายคือใคร ผู้เรียนอยู่ในช่วงอายุหรือช่วงชั้นเรียนระดับใด และความสามารถโดยภาพรวมเป็นอย่างไร อาจใช้วิธีการทำแบบทดสอบหรือการสัมภาษณ์ทางด้านภาษาของผู้เรียน

2) สร้างเครือข่ายกับผู้ปกครอง ครูผู้สอนทำการนัดหมายหรือจัดประชุมผู้ปกครองเพื่อร่วมกันหาข้อเสนอแนะด้านการพัฒนาเด็กสองภาษา

3) เลือกเนื้อหา และออกแบบกิจกรรม หมายถึงครูผู้สอนต้องเลือกเนื้อหาภาษาอังกฤษที่จะใช้สอน เช่น หมวดการทำอาหาร หมวดชีวิตสัตว์ใต้ท้องทะเล และหมวดครอบครัว เป็นต้น และออกแบบกิจกรรมให้เหมาะสมตามอายุเด็ก

4) เขียนแผนตามวิธีการสอนที่เลือก หมายถึงครูผู้สอนต้องนำเนื้อหาและกิจกรรมที่ออกแบบมาเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้

5) เลือกหรือสร้างสื่อการเรียนรู้ ทั้งสื่อประดิษฐ์มือและสื่อทางเทคโนโลยีที่เหมาะสมและทันสมัยต่อเด็กในศตวรรษที่ 21

6) มีการวัด ประเมินผล และให้ข้อมูลย้อนกลับ หมายถึงครูผู้สอนสามารถออกแบบการวัดและประเมินผลที่ชัดเจน เพื่อสังเกตพัฒนาการของผู้เรียน และตรวจสอบความถูกต้องของชิ้นงานพร้อมให้ข้อเสนอแนะกลับต่อผู้เรียนในเชิงสร้างสรรค์และให้กำลังใจ

โดยสรุปแล้วพ่อแม่ และครูผู้สอนสามารถสร้างเสริมเด็กสองภาษาได้ หากมีการวางแผนที่ดี มีความมุ่งมั่นตั้งใจจริง เตรียมความพร้อมฝึกฝนตนเองให้ดีขึ้น เลือกวิธีการสอนให้เหมาะสมต่อบริบทของเด็ก และต้องสร้างแรงบันดาลใจที่ดีให้เด็กมีความมั่นใจในตนเอง กล่าวพูดคุย ลองผิดลองถูก พ่อแม่และครูผู้สอนต้องคอยให้กำลังใจ ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในทางที่ถูกต้องตามวัย

References

- Amo, M. D. B. (2015). *An approach to bilingualism: theoretical background applied to a personal experience*. Spain: Valladolid University, 23.
- Brisk, M. E. & Proctor, C. P. (2019). *Challenges and supports for english language learners in bilingual programs*. United State: Understanding Language Stanford University School of Education, 1-8.
- Choomchaiyoo, N. (2012, Nov 1). Talk with Kru Ket. *I get English*, 6(44), 96-98. (in Thai)

- Corvalán, C. S. (2014). *Bilingual Language Acquisition*. United Kingdom: Cambridge University Press, 65-67.
- Forslund, K. (2009). *Aspects of bilingualism*. [Essay]. Sweden: Halmstad University, 6 – 10. <https://www.diva-portal.org › get › fulltext01>
- Heather. (2018, August 17). *Tips for Raising Bilingual Kids* [Superholly]. [Video file]. https://www.youtube.com/watch?v=DTTNhoK_3gA
- Heinlein, B., Williams, L. (2013). *Bilingualism in the Early Years: What the Science Says*. *Learn Landsc*, 7(1), 1-15.
- Ibuka, M. (2019). *It's Too Late After Kindergarten*. (Sumit, T & Niyomka, P.). Bangkok: Praew Puen Dek. (Original Manuscript 2004 AD), 1-3.
- Kamalanavin, V. (2015). Raising Thai-English bilingual children in a native thai Family: Worth a Try or Waste of Time. *Pasaa Paritat Journal*. (30), 256-265.
- Lai, W. & Wei, L. (2019). A Critical Evaluation of Krashen's Monitor Model. *Theory and Practice in Language Studies*, 9(11), 1459-1464.
- Lalimay. (2019). *Being Bilingual Child easily by talking with Mom Cherry*. <https://www.parentsone.com/ interview -for-two-languages-kids/>. (in Thai)
- Nemeş, A. & Moraru, A. (2013). Language Development in Bilingual Children – Comparative Preschool Age Study. *Academica Science Journal*, 1(3), 18-24. https://www.researchgate.net/publication/288829887_LANGUAGE_DEVELOPMENT_IN_BILINGUAL_CHILDREN_COMPARATIVE_PRESCHOOL_AGE_STUDY

- Pokaisawan, C. , Kuea- sanoh, I. & Sutthiphong, R. (2018) Human Acquisition Language with Brain. *The 6th National Academic Conference: Advanced Agriculture and Sustainable Thai Society (1398 – 1406)*. Ratchaburi: Muban Chombueng Rajabhat University.
- Pransiska, R. (2017). Benefits of Bilingualism in Early Childhood: A Booster of Teaching English to Young Learners. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, (58), 390 – 393.
- Richards, J. C. & Rodgers, T. S. (2001). *Approaches and Methods in Language Teaching* (2nd ed.). New York: Cambridge University Press, 153-162.
- Ritchie, W. C. & Bhatia, T. K. (1996). *Handbook of Second Language Acquisition*. United Kingdom. Academic Press, 454.
- Sangsin, N. (2000). *English Learning and Teaching for Second Language or Foreign Language*. Chiangmai, University: n.p., 76-86. (in Thai)
- Saxton, M. (2017). *Child Language Acquisition and Development* (2nd ed.). United Kingdom: SAGE Publications.
- Sekkhontod, S. N. T. (2014). *Genius Bilingual Family*. Bangkok: Proud Poet, 45.
- Sukhphan. (2018). The Development of English Communication Skills as Graduate in Modern Times. *MCU Haripunchai Review*, 2(2), 89-100. (in Thai)
- Techapahapong, P. (2009). *Dek Song Pasa Po Mae Sang Dai [bilingual children: Parents Could Raise]*. Bangkok: Mind connections, 78-82. (in Thai)

- Techsauce (2022). *Growth Mindset*. <https://techsauce.co/saucy-thoughts/thai-uk-alumni-and-professional-network->. (in Thai)
- Thornbury, S. (2002). How to teach Vocabulary. *England: Pearson Education, 13*, 112-115.
- Wongyai, W. & Patphol, M. (2019). Development of Innovation Skills. *Innovation Leadership Center in Curriculum & Learning (LCCL), 6*.
- Wright, C. J. H. (2017). *Chris Jobs: How to pronounce Thai accent correctly?* [Facebook Page]. <https://www.facebook.com/watch/?v=695894308480009> (in Thai)